PETROL PARA VE GÜÇ ÇATIŞMASININ EPİK (Destansı) ÖYKÜSÜ

Winston Churchill neredeyse bir gecede fikrini değiştirdi. 1911 yazına kadar zamanın İçişleri Bakanı olan genç Churchill, **"Ekonomistler"** diye anılan ve aslında İngiltere-Almanya arasındaki deniz kuvvetleri yarışında önde gelmek uğruna bazı kişilerin körüklediği aşırı askeri harcamaları eleştiren kabine üyelerinden biriydi. Giderek büyüyen bu yarışma, iki ulus arasındaki düşmanlığı pekiştiren en güçlü etken olmuştur. Ama **Churchill Almanya ile bir savaştan kaçınılabileceğinde ısrar ediyor ve Almanya'nın niyetinin ille de saldırgan olmadığı tezini vurgulayarak savunuyordu. Ona göre para, aşırı sayıda savaş gemisi satın almak için değil, ülkenin sosyal programları için harcanmalıydı.**

Ancak, 1 Temmuz 1911 'de Kaiser VVilhelm, Alman donanmasının **"Panter"** adındaki gemisini Fas'ın Atlantik kıyısındaki Agadir limanına gönderiyordu. Kaiser Wilhelm bunu Fransa'nın Afrika'daki nüfuzunu anlamak ve Almanya'nın buradaki konumu için gerekli stratejiyi saptamak amacıyla yapmıştı. "Panter" küçük bir savaş gemisi, Agadir ise, ikinci derecede önemli bir liman kentiydi. Yine de geminin buraya gelişi ciddi bir uluslararası bunalıma yol açtı. Alman ordusunun toparlanması ülkenin Avrupalı komşuları arasında zaten bir hayli huzursuzluk yaratmıştı. Şimdi bir de "Panter"i göndermekle, **Almanya'nın "güneşte bir yer kapma"** çabasında olduğunu, Fransa ve İngiltere'nin dünya yüzündeki konumlarına açıkça meydan okuduğunu düşünüyorlardı. Bu olayı izleyen birkaç hafta Avrupa savaş korkusuyla çalkalandı. Ancak temmuz ayı bitmeden bu korku yenilmiş, gerginlik azalmıştı ve Churchill'in deyimiyle **"ZORBA ARTIK YUKARIYA DOĞRU TIRMANMIYOR, AŞAĞI DOĞRU İNİYORDU."** Bu sözlerine karşın yaşanan kriz Churchill'in dünya görüşünü değiştirmiştir. Almanya'nın niyetleri konusunda evvelce yaptığı değerlendirmenin aksine artık bu ülkenin egemenlik (hegemonya) peşinde olduğuna, bu egemenliği kazanmak için askeri gücünü kullanmakta tereddüt etmeyeceğine inanmaya başlamıştı. Artık savaşın gerçekten kaçınılmaz ve başlamasının da sadece bir zaman sorunu olduğu kanısına varmıştı.

Agadir olayından hemen sonra Donanma Bakanlığı'na atanan Churchill, İngiltere'yi kaçınılmaz gördüğü hesaplaşma günü için askeri yönden hazırlayacağına ve bu uğurda elinden gelen her şeyi yapacağına ant içti. Görevinin İngiltere'nin emperyalist gücünün sembolü ve kendi öz varlığı olan kraliyet donanmasını, açık denizlerde kendisine kafa tutan Almanya'yla baş edebilecek güce getirmek olduğuna inanıyordu. Karşılaştığı sorunlar içinde en önemli ve en kapsamlı olanlardan birisi, görünüşte yapı bakımından teknik sayılacak bir konuydu.

Yirminci yüzyıl için büyük anlamlar taşıyan bu sorun şuydu: O GÜNE KADAR İNGİLİZ DONANMASININ GELENEKSEL ENERJİ KAYNAĞI OLAN KÖMÜRDEN ACABA PETROLE DÖNEREK, KÖMÜR YERİNE PETROL KULLANIMINA GEÇİLMELİ MİYDİ?

Birçok kişi böyle bir dönüşün tam anlamıyla çılgınlık olacağı kanısındaydı. Onlara göre donanmanın o güne kadar emniyetle, güvenle kullandığı Galler Bölgesi kömürünün kullanımına devam etmek gerekirdi. Kömür yerine artık **"Pers Ülkesi"**nden, (İran'ın o zamanki adı) çok uzaklardan gelen, güvenilir olmaktan yoksun petrol rezervleri kullanmak tam bir çılgınlıktı. Churchill'in deyimiyle donanmayı geri dönmemek üzere petrole bağlamak aslında **"dertler denizine karşı silahlanmak"** (Shakespeare'in Hamlet oyunundan) gibi bir şeydi. Ancak petrolün sağlayacağı, daha fazla sürat ve insan gücünün daha verimli kullanımı gibi stratejik yararlar o denli belirgindi ki, **Churchill** daha fazla tereddüt etmedi. İngiltere'nin **"DENİZ KUVVETLERİNDEKİ ÜSTÜNLÜĞÜNÜ PETROLE DAYANDIRMASI"** gerektiğine karar verdi ve bu nedenle de kendisini, tüm enerji ve coşkusuyla bu amacın gerçekleşmesine adadı.

Zaten başka bir seçenek de yoktu. Churchill'in ifade ettiği gibi **"Bu riskli işten elde edilecek tek ödül üstünlük sağlamaktı."**

Bu görüşüyle Churchill 1. Dünya Savaşı'nın arifesinde, çok temel olan bir gerçeği yansıtmış oluyordu. Bu gerçek sadece o günleri izleyen yangın sürecinde değil, daha sonra da, yıllar boyunca geçerli olacaktı. Artık petrol tüm yirminci yüzyıl boyunca üstünlük ve efendiliğin simgesi olacaktı.

1990'lı yılların başında, Churchill'in petrole bağlanışından yaklaşık seksen yıl sonra, iki Dünya Savaşı ve uzun bir Soğuk Savaş'ın bitiminde, insanların yeni ve daha barışçı bir sürecin başladığına inandığı bir anda, petrol yeniden bir kez daha tüm dünyada gündeme geliyor ve çekişmelerin odak noktası oluyordu.

2 Ağustos 1990'da, yirminci yüzyılın bir başka diktatörü, İrak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin,

komşusu Kuveyt ülkesini işgal ediyordu. Amacı sadece bir kraliyet devletini ele geçirmekle kalmayıp, aynı zamanda ülkenin zenginliklerine de el koymaktı. Bu onun için çok muhteşem bir ödül sayılırdı. Başarılı olması halinde Irak dünyanın en önde gelen petrol gücü olmakla kalmayacak, hem Arap dünyasının hem de gezegenin en büyük petrol rezervine sahip olan Körfez'in tek hâkimi konumuna gelecekti. Irak'ın kazanacağı bu yeni güç, servet ve petrol konusundaki egemenliği, dünyanın geri kalan tüm ülkelerini Saddam Hüseyin'in doymaz hırsına köle edecekti.

"Irak Kuveyt'in kaynaklarını kullanarak kendisini görkemli bir nükleer silah devleti haline getirebilecek, hatta daha da ileri gidip belki de bir süper güç olacaktı. Bu ise, uluslararası güç dengesinde, kuşkusuz dramatik değişikliklerle sonuçlanırdı." Kısaca, üstünlük ve hâkimiyet bir kez daha ödülün ta kendisi oluyordu.

Ancak, ortaya konan ödül anlaşılacağı gibi fazlaca büyüktü. Bu nedenle Saddam Hüseyin'in tahmininin aksine, dünyanın öteki ülkeleri Kuveyt'in bir oldubittiye getirilerek işgaline kayıtsız kalamazdı. Kuveyt'in işgalinin dünyadaki tepkisi büyük olmuştur. Bu **tepki, Hitler'in Rhinland'i silahlandırmasında ya da Mussolini'nin Habeşistan'a saldırmasında görülen pasif tür bir tepki değildi.** Nitekim, Birleşmiş Milletler derhal Irak'a karşı ambargo koydu ve Batı dünyası ve Arap dünyasının birçok ülkeleri, Irak'ın komşusu Suudi Arabistan'ı savunmak ve Saddam Hüseyin'in ihtiraslarına karşı koymak için dramatik bir askeri güç oluşturdular. Bu devletlerden Birleşik Devletler ve Sovyetler Birliği arasındaki işbirliği o güne kadar benzerine rastlanmamış türdendi. Ayrıca askeri güçler bölgeye yayılma konusunda görülmemiş bir hız ve kararlılıkla hareket ettiler. Son birkaç yıldan beri, petrolün artık **"önemli"** olmaktan çıktığını söylemek adeta moda olmuştu. Nitekim 1990 ilkbaharında, Irak'ın işgalinden sadece birkaç ay önce, Amerika'nın üst düzey kurmay subaylarına petrolün stratejik önemini kaybettiği nutku çekilmişti. Ancak Kuveyt'in işgali bu imajı sildi. **"1991 yılı başlarında Irak'ın Kuveyt'ten barış yoluyla çekilmesine yönelik girişimler başarısızlıkla sonuçlanınca, Amerika Birleşik Devletleri önderliğinde otuz altı ülke bir koalisyon yaparak beş haftalık bir hava ve yüz saatlik kara savaşı sonunda Irak'ın yıkıcı gücünü yok edip, bu devletin Kuveyt'ten çekilmesini sağladılar."** YİRMİNCİ YÜZYILIN SONUNDA PETROL BİR KEZ DAHA GÜVENLİĞİN, REFAHIN VE KUŞKUSUZ UYGARLIĞIN MERKEZİ OLDUĞUNU KANITLADI.

Petrolün modern anlamdaki tarihi gelişmesi on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında başlamasına karşın, tam anlamıyla etkilediği ve değiştirdiği yüzyıl, yirminci yüzyıl olmuştur. Petrolün öyküsü aslında üç büyük aşamaya dayanmaktadır.

Bunlardan birincisi kapitalizm ve modern iş yaşamının doğuşu ve gelişimidir. Petrol giderek dünyanın en büyük ve en yaygın işi konumuna geliyordu. On dokuzuncu yüzyılın son yıllarında türeyen büyük endüstriler içinde petrol, bu endüstrilerin en büyüğü olmuştu. Öyle ki, daha yüzyıl bitmeden petrol endüstrisine tümüyle egemen **"STANDARD OİL"**, dünyanın çokuluslu şirketleri arasında ilk kurulanlardan birisi ve en büyüğü konumuna geldi. Yirminci yüzyılda petrol kapsamının bu derece genişlemesi onun işletmeciliğinin serüven düşkünü petrol arayıcılardan ağzı laf yapan müteşebbislere, büyük işverenlere, çokuluslu şirket bürokrasilerine ve devlet şirketlerine kadar her alanda yayılmasına yol açmıştır. Bu devrimde, büyük şirket stratejileri, teknik değişme ve pazarlamadaki gelişmeler ve kuşkusuz, hem milli hem de uluslararası ekonomiler teker teker ait oldukları yeri buldular. Tüm geçmişi boyunca petrol daima pazarlıklara konu olmuş ve hayati önemde kararlarda merkez teşkil etmiştir. Bazen büyük hesaplarla bazense neredeyse bir raslantı sonucu büyük anlaşmalar yapılıyordu [insanlar, şirketler ve uluslar arasında]. **PETROL DIŞINDA HİÇBİR İŞ "RİSK" VE "ÖDÜL" SÖZCÜKLERİNİN ANLAMINI -VE ŞANS VE YAZGININ ÇOK BÜYÜK ETKİSİNİBU DENLİ BÜTÜNÜYLE VE TAM ANLAMIYLA TANIMLAYAMAZ.**

Yirmi birinci yüzyıla bakarken üstünlük kavramının bir petrol varilinden olduğu kadar bir bilgisayardan da gelebileceği açıkça görülüyor. Yine de petrol, sanayideki görkemli yerini korumaya devam edecek. UNUTMAYALIM Kİ **"FORTUNE 500"** DERGİSİNİN REKORTMEN OLARAK GÖSTERDİĞİ YİRMİ ŞİRKETTEN YEDİSİ PETROL ŞİRKETLERİDİR. Enerji kaynağı olarak yerini tutacak başka bir seçenek bulununcaya kadar, petrol dünya ekonomisi üzerinde erişilmesi çok güç olan etkisini daima koruyacaktır. Büyük fiyat hareketleri iktisadi büyümeyi körükleyebilir veya tam tersi, enflasyon başını alıp gider ve durgunluk devri başlayabilir. Bunların hepsi olasıdır. Bugün petrol, sebep olduğu olaylar nedeniyle iş

hayatıyla ilgili tüm yayınlarda düzenli olarak yer alan, bununla da kalmayıp yayınların en ön sayfasında kendinden söz ettiren tek metadır. Geçmişte olduğu gibi bugün de -kişiler, şirketler ve tüm dünya ulusları içinservet denilen zenginliğin mutlak ve tartışmasız tek jeneratörüdür. Kısaca, çok zengin ve nüfuzlu bir işadamının deyimiyle **"Petrol Paradır."**

İkinci görüşe göre, petrol, milli stratejilerle ve dünya politikaları ile sıkıca kucaklaşmış bir mal olarak görünüyordu. Birinci Dünya Savaşı sırasında, yurtiçinde kullanılan **"içten patlamalı motorlar",** atların ve kömürle çalışan lokomotifin yerini alınca, petrol milli gücün bir simgesi haline geldi ve önemi bir kez daha kanıtlandı. Gerek Uzakdoğu'da gerekse Avrupa'da II. Dünya Savaşı'nın çıkışı ve gelişmesinde petrol en önemli etken oldu. **Nitekim Japonlar Pearl Harbour'a, Doğu Hint Adaları'ndaki petrol kaynaklarına el koyan ordularını korumak amacıyla saldırmıştır.**

Hitler'in Sovyetler Birliği'ni işgal etmesindeki en önemli stratejik hedef, Kafkasya'daki petrol yataklarını ele geçirmekti. Ancak, zamanla Amerika'nın petrol konusundaki üstünlüğü ve kararlılığı ortaya çıkacak ve savaş henüz son bulmadan Almanya'nın ve Japonya'nın petrol tankları tamtakır boşalacaktı. Soğuk Savaş yıllarında uluslararası şirketlerle gelişmekte olan ülkeler arasında petrolün denetimini elde tutmak için yapılan soğuk çatışmalar korkunç bir dramın oluşmasında en büyük etken olmuştur. Bu, sömürgecilikten kurtuluş ve milliyetçilik hareketlerinin getirdiği bir olguydu. 1956 yılında Süveyş Krizi -ki gerçekte çağdışı emperyalist Avrupalı güçlerin izlediği siyasetin artık sonuna gelindiğinin bir işaretiydi. Başka nedenlerle olduğu kadar petrol nedeniyle de meydana gelmiştir.

"PETROL GÜCÜ"NÜN NÜFUZ YÖNÜNDEN EN ETKEN VE HİSSEDİLİR OLMASI 1970'Lİ YILLARA RASTLAR. Bu yıllarda, o güne kadar uluslararası politika konusuna kayıtsız kalmış devletler bile, büyük servet ve nüfuz simgeleyen petrole doğru birbirleriyle yarış edercesine koşar oldular. Bu durum endüstriye ağırlık vermiş ve iktisadi gelişmelerini petrole dayamış ulusların arasında birbirine karşı **"derin bir güvensizlik"** yaratmıştı. Sonuç olarak petrol, 1990'larda, Soğuk Savaş sonrası ilk bunalımda, yani Kuveyt'in işgalinde can damarı konumundaydı.

Ancak, petrole sadece avantaj sağlayan bir ürün gözüyle bakmak doğru olmaz. Çünkü olaylar petrolün zaman zaman ancak bir çılgın için altın sayılabileceğini de kanıtlamıştır. Örneğin **İran Şahı'nı ele alalım.** İran Şahı yaşamının en büyük ihtirası olan petrol zenginliğine kavuşmuştu; ne var ki bu onun sonu olmuştur.

Meksika için de aynı şey söylenebilir. Gerçi petrol Meksika'nın iktisadi yaşamını kalkındırmıştır, ama yalnızca yeniden yıkmak için...

Sovyetler Birliği dünyanın en büyük ihracatçı ülkeleri arasında ikinci olmasına karşın, petrolden elde ettiği kazancın hemen tümünü 1970 ve 1980'lerde askeri kalkınma için ve işe yaramaz, hatta zaman zaman tehlikeli ve yıkıcı sayılabilecek bir sürü uluslararası serüven uğruna heba etti.

BİRLEŞİK DEVLETLER İSE -BİR ZAMANLAR DÜNYANIN EN BÜYÜK TÜKETİCİSİ OLAN ÜLKE BUGÜN PETROL TÜKETİMİNİN YARISINI DIŞARIDAN İTHAL ETMEK ZORUNDA KALDIĞI İÇİN, ÜLKENİN GENEL STRATEJİK KONUMU GİDEREK ZAYIFLIYOR VE ZATEN DERT KAYNAĞI OLAN BÜTÇE AÇIĞI DAHA DA BÜYÜYOR. BU DA KUŞKUSUZ -SÜPER BİR GÜÇ OLAN AMERİKA İÇİN BİLE TEHLİKELİ BİR DURUMDUR.

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte uluslararası ve milli alanda yeni bir dünya düzeni şekillenmeye başladı. Bugüne değin daima çatışmaların odak noktasını oluşturan ideoloji öyle anlaşılıyor ki yerini ekonomik yarışmalara, bölgesel çatışmalara ve etnik rekabete bırakacak. Bu rekabet ve çatışmalar modern silahlanmanın da gelişmesinden cesaret alınarak kışkırtılmıştır. Ancak, uluslararası düzende oluşan bu yeniliğin gelişmesi nasıl olursa olsun petrol stratejik meta olmaya devam edecek ve uluslararası politikalar için tehlikeli olma niteliğini koruyacaktır.

PETROLÜN TARİHİNİN ÜÇÜNCÜ TEZİ DE TOPLUMUMUZUN NASIL OLUP DA BİR **"HİDROKARBON TOPLUMU"**NA DÖNÜŞTÜĞÜNÜ VE BİZLERİN ANTROPOLOGLAR DİLİNDE NASIL BİRER **"HİDROKARBON ADAM"** OLDUĞUMUZU AÇIKLIYOR.

İlk geliştiği yıllarda petrolcülük sanayileşmekte olan bir dünyanın doğuşuna neden olmuştu. Bunun sorumlusu yakıştırma adıyla kerosin, yani gazyağı denen ve "yeni ışık" anlamına gelen, gündüzü uzatıp geceyi geciktiren, bu yüzden de çalışma saatlerini uzatan bir üründü.

ON DOKUZUNCU YÜZYIL SONUNDA BİRLEŞİK DEVLETLER'İN EN ZENGİN ADAMI OLAN **JOHN D. ROCKEFELLER** BU ZENGİNLİĞİNİ GAZYAĞI SATIŞINA BORÇLUYDU. **O günlerde benzine yararsız bir yan**

ürün gözüyle bakılıyor, ender de olsa alıcı bulabildiğinde çok ucuza, galonu sadece iki sente satılıyordu. Hiç satılamadığı günlerde, yöre halkı geceleri petrolü nehire dökerdi.

Elektrik ampulünün icadı ile birlikte petrol modasının geçtiğine inanılırken, yeni bir çağ açıldı. İçten patlamalı motor çağı. Böylece petrol endüstrisi yeni bir pazar buluyor ve yeni bir uygarlık doğuyordu.

Yirminci yüzyılda petrolün, doğal gaz ile birlikte sanayi dünyasının güç kaynağı olan **"Yakıtlar Kralı Kömür"**ü tahtından indirdiğini görüyoruz. Daha da ötesi, petrol, savaş sonrası oluşan büyük kentleşme hareketinde bu hareketin temeli sayılır. Kentleşme hareketinin gerek çağdaş görünüm gerekse modern yaşantımız açısından birçok değişmelere neden olduğu biliniyor.

Bugün petrole o denli bağlıyız ve petrol yaşantımıza o denli girdi ki, artık onu yaşantımızın doğal bir parçası olarak kabul ediyoruz ve olağanüstü önemi üzerinde durup düşünmüyoruz bile...

Bize oturacak yer sağlayan, nasıl yaşayacağımız konusunda etken olan, işimize nasıl gideceğimizi, nasıl yolculuk yapacağımızı belirleyen, hatta flört ederken bunu nerede yapacağımıza karar veren sadece petroldür.

PETROL GERÇEKTEN KENTSEL TOPLUMLARIN HAYAT VEREN KANIDIR.

Petrol ve doğal gaz, tarımın dayandığı gübreciliğin en temel bileşimini oluştururlar.

Petrol sayesinde dünyanın kendi kendisini besleyemeyecek olan metropollerine gıda taşınabilir. Ayrıca, çağdaş uygarlığın yapıtaşları olan kimyasal maddeleri sağlar. Unutmamalıyız ki bir gün dünyadaki petrol kuyuları aniden kuruyuverse, çağdaş dediğimiz bu uygarlık bir gün bile yaşayamaz ve çökmeye mahkûm olur.

Yirminci yüzyılın büyük kesitinde petrole duyulan güven ve bağımlılık hissi giderek artmıştır.

Petrol artık tüm dünyada insanın ilerleme sembolü olarak algılanıyor ve itibar görüyor. Ancak, bugün durumun değiştiğini görüyoruz. Çevre bilincinin doğmasıyla birlikte endüstriyel toplum prensipleri zaman zaman tartışılabiliyor ve petrol sanayii tüm boyutlarıyla soruşturulan, eleştirilen ve itiraz gören faaliyet dalları listesinde ilk sırayı alıyor. Bugün dünyanın her yerinde petrol, kömür ve doğal gaz gibi fosil kaynaklı yakıtların kullanımını azaltma çabaları gözleniyor ve bu çabalar tüm dünyada giderek yoğunlaşıyor.

Bu çabalar kuşkusuz geçerli olan nedenlere dayanmaktadır; fosil kaynaklı yakıtlar kullanıldığında is ve hava kirliliğinin artması, asitli gazların havaya karışması, ozon tabakasının incelmesi ve iklim değişikliğinin oluşturduğu olumsuz etkenler gibi. Dünya ekonomisinin bu denli odak noktası olarak tanınan petrol, bugün artık çevresel kirlenmeye neden olmakla ve çevreyi olumsuz etkileyip kirletmekle suçlanıyor.

Bugüne kadar sahip olduğu teknolojik üstünlük ve yiğitlikten ve modern dünyayı şekillendirmedeki katkısından ötürü kendisiyle daima gurur duymuş olan petrol artık kendini savunur duruma düştü. Petrol bugünkü kuşak ve gelecek kuşaklar için bir tehdit unsuru olmakla suçlanıyor.

Ama günümüzün **"Hidrokarbon Adamı"**, otomobillerini çok seviyor ve vazgeçmeye hiç de niyetli değil; banliyödeki evinden ve yaşamını kolaylaştırmak için şart gördüğü eşyalarından özveride bulunmayı hiç istemiyor. Öyle anlaşılıyor ki her alanda gelişme gösteren dünya insanları çevresel sorunlar ne olursa olsun, kendilerini petrol gücüyle işleyen bir ekonominin yararlarından yoksun bırakmaya hiç niyetli değiller. Ayrıca, **dünyanın petrol tüketimini geriye çekmek için girişilecek herhangi bir hareket, önümüzdeki senelerde beklenen olağanüstü nüfus patlamasından olumsuz yönde etkilenecek ve sonuçta başarısız kalacaktır.**

1990'lı yıllarda dünya nüfusunun bir milyar daha artması bekleniyor. Bu, önümüzdeki on yıl içinde, nüfusun 1990'lı yılların başına oranla yüzde yirmi daha artacağı anlamına geliyor. Demek ki gelecek on yıl içinde dünyada bugüne oranla yüzde yirmi daha fazla insan yaşayacak ve dünya yüzünde yaşayan bu insanlar "tüketim yapma haklarını" talep edecekler. Endüstriyel dünyanın çevresel sorunlara ait problemleri nüfus artışının baskısı ile ölçülerek değerlendirilecek. **Bu arada 1990'lı yılların korkunç ve çözümsüz çatışmalarından biri için şimdiden gerekli ortam hazırlanmış görünüyor.** Çatışacak taraflardan biri, çevresel korunmaya daha fazla önem verilmesini ve çevre koruma tedbirlerinin daha da arttırılmasını savunan grup olacakken, diğeri de ekonomik gelişmeye katkıda bulunulmasını isteyen, Hidrokarbon Toplum çıkarlarının korunması ve enerji güvenliğinin gereğine inanan grup olacaktır.

Petrolün Öyküsü hepimizin hayatını etkilemiş olayları içinde yer alır. Ekonomi ve teknolojinin genel yönlerine, işadamlarının ve politikacıların strateji ve entrikalarında ana tema olmayı hep hak etmiştir.

Dünyanın en zengin ve nüfuzlu kişileri olan Rockefeller'i ,Henri Deterding, Caloûsto Gülbenkyan, J. Paul Getty, Armand Hammer, T. Boone Pickens ve daha başka birçok isimlerin güç kaynağı hep petrol olmuştur.

Petrolün öyküsünde yukarıda saydıklarımız kadar önemli başka isimler de var. Bunlar arasında **Churchill, Adolf Hitler, Joseph Stalin, İbni Suud, Muhammed Musaddık, Dwight Eisenhower, Anthony Eden, Henry Kissinger, George Bush ve Saddam Hüseyin** sayılabilir.

Yirminci yüzyıl haklı olarak "petrol yüzyılı" olarak anılıyor. Petrolün geçmişinde her ne kadar çeşitli anlaşmazlıklar ve zıt görüşler egemense de, zaman zaman **"tek görüş"**te de birleşildiği oldu. Görüş birliği daha çok karşıt tarafların eskiye dayanan olaylara bugün çağdaş bir yaklaşımla bakabilmesi ve bunu yaparken de yeni gelişen olaylarda geçmişten gelen derin yankılar bulabilmesi şeklindedir diye düşünebiliriz.

Kaynak:

Daniel YERGİN, trc: Kamuran TUNCAY, Petrol Para ve Güç Çatışmasının Epik Öyküsü, İş Bankası Yay. İstanbul, 2009, s.9-13